

LEHDISTÖTIEDOTE nro 129/23

Luxemburgissa 24.7.2023

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-107/23 PPU | Lin¹

Euroopan unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunta: rikosoikeudellisen vastuun vanhentumista koskevilla kansallisilla säännöillä on mahdollistettava tehokas ennalta ehkäiseminen ja rangaistusten määrääminen

Kansallisen tuomioistuimen on lähtökohtaisesti jätettävä soveltamatta kansallisia sääntöjä tai kansallista oikeuskäytäntöä, joista aiheutuu systeminen riski siitä, ettei tällaisista rikoksista määrätä rangaistuksia

Useat Romanian kansalaiset, jotka oli tuomittu vankeusrangaistuksiin veropetoksesta, muun muassa arvonlisäveropetoksesta, vaativat Braşovin ylioikeudessa (Romania) lainvoimaisen tuomionsa purkamista sillä perusteella, että heidän rikosoikeudellinen vastuunsa on vanhentunut.

Vaatimuksensa tueksi nämä tuomitut vetoavat erityisesti kahteen Romanian perustuslakituomioistuimen (vuosina 2018 ja 2022 antamaan) tuomioon, joilla on todettu pätemättömäksi kansallinen säännös rikosasioissa sovellettavan vanhentumisajan katkeamisperusteista eli prosessitoimista tai tuomioista, joilla katkaistaan rikosoikeudellisen vastuun vanhentuminen. Näiden tuomioiden seurauksena Romanian oikeudessa ei säädetty yhdestäkään tämän vanhentumisajan katkeamisperusteesta lähes neljän vuoden pituisena ajanjaksona. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta, joka käsittää vanhentumissäännöt, Romaniassa vallitsevan käsityksen mukaisesti kyseisenä ajanjaksona millään prosessitoimella ei voinut olla vanhentumisen katkaisevaa vaikutusta. Lisäksi tuomitut väittävät, että tämä katkeamisperusteiden puuttuminen merkitsee lievempää rikoslakia, jota on heidän mukaansa sovellettava taannehtivasti siten, että ennen vuotta 2018 toteutetuilla prosessitoimilla ei ole vanhentumisen katkaisevaa vaikutusta. Rikosten tekoajankohdan vuoksi kyseiset tuomitut katsovat, että vanhentumisaika on päättynyt ennen tuomion lainvoimaiseksi tuloa, mikä johtaa rikosoikeudellisen menettelyn päättämiseen ja siihen, ettei heitä ole mahdollista tuomita.

Braşovin ylioikeus pitää epäselvänä tällaisen tulkinnan yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa. Tämän tulkinnan seurauksena kyseiset tuomitut ja myös huomattavan monet muut henkilöt vapautuisivat rikosoikeudellisesta vastuustaan veropetoksista, jotka voivat vahingoittaa unionin taloudellisia etuja. Braşovin ylioikeus korostaa myös, että noudattaakseen unionin oikeutta se voisi joutua jättämään soveltamatta perustuslakituomioistuimen ja/tai kansallisen ylimmän tuomioistuimen oikeuskäytäntöä. Romanian uuden kurinpitajärjestelmän nojalla voidaan määrätä seuraamuksia tuomareille, jotka jättävät noudattamatta tätä oikeuskäytäntöä. Romaniaalainen tuomioistuin pohtii tässä yhteydessä, onko unionin oikeuden ensisijaisuus esteenä pääasiassa kyseiseen tuomioistuimeen kuuluvien tuomareiden kurinpidollisen vastuun syntymiselle. Se päätti tämän vuoksi esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksiä kustakin aiheesta.

Laiminlyömällä velvollisuus säätää tehokkaista rikosoikeudellisista seuraamuksista unionin taloudellisten

¹ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

etujen suojaamiseksi rikotaan unionin oikeutta

Unionin oikeudessa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus suojata unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta toimenpiteillä, jotka ovat tehokkaita ja joilla on ennalta ehkäisevä vaikutus. **Tällä perusteella unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kansallisessa oikeudessa säädetyillä vanhentumissäännöillä mahdollistetaan tehokas rangaistusten määrääminen tällaisiin petoksiin liittyvistä rikoksista.** Romanian oikeuskäytännössä tehdyt ratkaisut, joiden perusteella Romanian oikeudessa ei säädetty yhdestäkään rikosoikeudellisen vastuun vanhentumisaajan katkeamisperusteesta lähes neljän vuoden pituisena ajanjaksona, merkitsee unionin oikeudessa asetettujen vaatimusten vastaisesti systeemistä riskiä siitä, ettei kyseisistä rikoksista määrätä rangaistuksia. Tätä riskiä lisää se, että tämä katkeamisperusteiden puuttuminen mahdollisesti ulotetaan taannehtivasti koskemaan aikaisempaa ajankohtaa lievemmän rikoslain periaatteen perusteella.

Kansallisille tuomioistuimille, joiden tehtävänä on soveltaa unionin oikeutta ja turvata tarpeellinen perusoikeuksien suoja, asetetut velvollisuudet

Unionin tuomioistuin toteaa, että kansallisten tuomioistuinten on jätettävä soveltamatta kansallista säännöstöä ja oikeuskäytäntöä, jos ne johtavat rikosoikeudellisen vastuun vanhentumiseen niin suuressa määrässä unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvia törkeitä petoksia koskevia tapauksia, että siitä aiheutuu systeeminen riski siitä, ettei tällaisista rikoksista määrätä rangaistuksia.

Tällainen velvollisuus voi kuitenkin olla ristiriidassa perusoikeuksien suojan kanssa. Unionin tuomioistuin toteaa, että kun jäsenvaltion tuomioistuinta pyydetään tutkimaan, onko kansallinen säännös tai toimenpide, jolla unionin oikeutta sovelletaan tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden toiminta ei määräydy täysin unionin oikeuden perusteella, yhdenmukainen perusoikeuksien kanssa, **kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet saavat soveltaa perusoikeuksien suojaa koskevia kansallisia standardeja** sillä edellytyksellä, ettei tämä soveltaminen vaaranna Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistettua suojan tasoa eikä unionin oikeuden ensisijaisuutta, yhtenäisyyttä ja tehokkuutta.

Soveltaessaan tätä oikeuskäytäntöä nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin erottaa toisistaan rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen, sellaisena kuin sitä on sovellettu ja tulkittu kyseessä olevassa kansallisessa oikeuskäytännössä, ja lievemmän rikoslain taannehtivan soveltamisen periaatteen. Siinä määrin kuin tämä oikeuskäytäntö perustuu rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen, josta johtuvat rikoslain ennakoitavuuden ja täsmällisyyden vaatimukset, unionin tuomioistuin katsoo korostettuaan tämän periaatteen merkitystä sekä unionin oikeusjärjestyksessä että kansallisissa oikeusjärjestyksissä, että **poikkeuksena kansallisten tuomioistuinten velvollisuuteen varmistaa unionin oikeuden täysi vaikutus niiden ei ole jätettävä soveltamatta tätä oikeuskäytäntöä.**

Sen sijaan kansalliset tuomioistuimet eivät voi soveltaa lievemmän rikoslain taannehtivan soveltamisen periaatetta koskevaa kansallista standardia tämän ennakkoratkaisumenettelyn taustalla olevan kaltaisessa tilanteessa. Unionin tuomioistuin korostaa, että kun otetaan huomioon tarpeellinen punninta tämän kansallisen standardin ja unionin oikeuden vaatimusten välillä, kansalliset tuomioistuimet eivät voi kyseenalaistaa rikosoikeudellisen vastuun vanhentumisaajan katkeamista, joka perustuu ennen asiaa koskevien kansallisten säännösten pätemättömyyden toteamista toteutettuihin prosessitoimiin. Tällainen kyseenalaistaminen lisäisi systeemistä riskiä siitä, että unionin taloudellisia etuja vahingoittavista rikoksista ei määrätä rangaistuksia pelkästään sen vuoksi, että lähes neljän vuoden ajan Romaniassa ei säädetty vanhentumisen katkeamisperusteista.

Kansallisen oikeuskäytännön jättäminen viran puolesta soveltamatta ja tuomareiden kurinpidollinen vastuu

Unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen mukaan kansallinen tuomioistuin on yksittäistä asiaa ratkaistessaan sidottu unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuun unionin oikeuden tulkinnan osalta. Tämän vuoksi kansallista tuomioistuinta ei voida estää soveltamasta välittömästi unionin oikeutta unionin tuomioistuimen ratkaisun tai

oikeuskäytännön mukaisesti, ja sen on tarvittaessa sivuutettava kansallinen oikeuskäytäntö, joka estää unionin oikeuden täyden tehokkuuden. Tällaista kansallisen tuomarin menettelyä ei voida myöskään määritellä kurinpitorikkomukseksi.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuinta, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Pysykää kuulolla!

